

Az álom valóra váltója: Azbej Tristan*

Geológus, politikus, a Hungary Helps program megálmodója és megvalósítója, illetve édesapa. Azbej Tristan a magyar kormány megbízásából államtitkárként azon fáradozik, hogy a világon a legüldözöttebb keresztényeken segítsen, mégpedig a szülőföldön való boldogulásban. Magyarország az elmúlt években félmillió embernek hozta meg a reményt.

Tristan, nagyon szépen köszönöm, hogy elfogadtad a meghívásomat. A választási kampányból elég erőteljesen kivetted te magad is a részed, jártad az országot. Maga a Hungary Helps program is olyan üzenetet közvetít, amely érezhetően tetszik a magyar embereknek. Mit tapasztaltál az országjárás közben, és a választást illetően mennyire találkoztak a várakozásaid a valósággal?

– Köszönöm, hogy meghívtál a műsorba, az én tisztségem a kormányzatban, hogy a humanitárius programunkat, a Hungary Helps programot vezessem. Ennek kapcsán fel akartam ajánlani minden jelöltünknek, hogy elmegyünk a közösségekbe, és beszélünk erről a programról. Nem mindenki értette, hogy ez miért érdekes és jó. Mi is csak sejtettük, hogy ez egy jó dolog – mert mi lehet a relevanciája annak egy választás előtt, hogy Magyarország mit csinál egy válságrégióban? Időközben az ukrain válság kirobbanása közelebb hozta ezeket a dolgokat, de alapjában a Közel-Keleten, Afrikában nyújtunk támogatásokat, és akkor fölmerülhet a kérdés, hogy miért érdekes ez a magyar embereknek. Két dologra jöttem rá, miután 61 különböző kampányrendezvényen beszéltem erről az ügyről. Az egyik az, hogy bárki, aki most a választási vereség miatti keserűségében – az ellenzéki oldalon – lenézi a vidéki embereket azért, mert szűk látókörűnek gondolja őket, az természetesen nagyon tévedhet. Azt láttam (akár a fővárosról volt szó, akár

az ország bármelyik szegletéről, egy kis településről), hogy a magyar embereket érdekli, hogy mi történik a nagyvilágban, azonnal megértene nagyon komplex geopolitikai összefüggéseket, és azt is, hogy miért fontos ez nekünk, magyaroknak. A másik, amire rájöttem, hogy mindenkinek az a legfontosabb, amit ő maga csinál. Nekem is a Hungary Helps program jóval több mint egy munkafeladat, hivatás mindannyiunk számára, akik ebben dolgozunk. Ez egy ügy. Ha csak leszűkítjük technikailag: akkor humanitárius segítségnyújtó program – de ez is tükrözi azt, amit a magyarság, legalábbis a magyarság többsége gondol a saját helyéről és szerepéről a világban. Tükrözi azt, hogy mi felelősséggel tartozunk akár a világnak egy távoli részén szenvedő emberért is: nem kizárólag, de kiemelten az üldözött keresztény emberekért. Azért, mert tudjuk a történelmünkben, hogy milyen az elnyomatás. A kommunizmus ideje alatt az egyházüldözést Magyarországon is megtapasztalták. Nem is távoli generációk, a szüleink is megértik és átérzik azt, hogy Magyarországnak szerepe van az ártatlanul szenvedők megsegítésében, és ez nemcsak egy szép eszme, nemcsak emberségesség, hanem ez az egész magyar nép lelkét tükrözi. Erre jöttem rá, és a képviselőjelölteink visszajelzései is megerősítették: az, hogy én elmentem a kis közösségekbe, és a szíriai keresztény üldözöttek sorsáról és a magyar szolidaritásról beszéltem, segített abban, hogy megértsék a választók, miért fontos, hogy keresztény demokrata kormánya maradjon Magyarországnak.

Tehát az a baloldali narratíva, amely szerint a vidéki embereknek fogalmuk sincs a világ alakulásáról, a bonyolultabb összefüggéseket nem is értik, egy óriási hazugság?

– Óriási hazugság, mérhetetlenül lekicsinylő, mérhetetlenül arrogáns, nem örülök, hogy ezt a mocskolódást választották a vesztes oldalon. Annyi haszna van, hogy már most elkezdtek dolgozni a kormánypártok 2026-os választási győzelméért.

Készültem egy idézettel, amely saját magadról szól, hogyha megengeded, felolvassám. Ezt a blogodon írtad néhány évvel ezelőtt: „Az Azbej név egy olyan örmény magyar családé, amely 350 éve él a Kárpát-medencében. Inkább értékeket teremtve az itt élő közösségekben, mint felélve azokat. A Tristan keresztnévet a francia édesanyám adta nekem, aki Párizs egyik bohém külvárosában született világra, ehhez képest Magyarországon nőttem fel, klasszikus polgári közegben.” Ezt a sokféle identitást, amely megvan benned, hogyan tudtad egybegyúrni, hogyha ezt egyáltalán egybe kellett gyúrni, illetve ezen a blogon még viccelődve írsz is arról, hogy a sokszínűség ellenére, nem tudom, hogy ez-e a jó szó erre, egy óriási patrióta magyar ember vagy?

– Munkatársaimmal ezen neveltünk: egy, a magyar identitást erősítő műsorba készültem, hogy megjelenjek a hallgatóság előtt a nemzeti elkötelezettségű kormány politikusként – ezzel a névvel, hogy „Azbej Trisztán”, amit úgy írnak, hogy *Azbej Tristan*, és arról beszélünk majd, hogy mi a magyar. Éppen ezért már az előadásaim előtt föl szoktam oldani ezt a kérdést, mert elvonja az emberek figyelmét. Az az érdekes, hogy a nevből az Azbej a magyar, és ahogyan az önéletrajzi bejegyzésemből kiviláglik: egy magyarországi örmény család leszármazottja vagyok. Ez inkább egy kulturális örökség. Már több évszázada élnek Magyarországon nagyon sokan örmény származással, főleg Erdélyben, Szamosújvár környékét például úgy hívták, hogy Armenopolis. Gyergyóban még most is vannak örmény templomok. A legtöbben magyarosították a nevüket, az én felmenőim megőrizték az Azbej nevet. Édesapám, mivel rossz volt a kárderlapja a családomnak, Magyarországon nem tanulhatott, egy örményeket támogató ösztöndíjjal külföldre ment tanulni, és ekkor ismerkedett meg édesanyámmal. Való igaz, hogy Franciaor-

szágban születtem, viszont kiskoromtól kezdve Magyarországon nőttem föl. Még azt szeretném hozzátenni, hogy három kontinensen éltem, a kisgyerekkoromat Franciaországban, az életem nagy részét Magyarországon, de egyetemi diákéveimet, négy évet Amerikában töltöttem, és négy évet szolgáltam diplomataként Izraelben. Nagyon sok kulturális hatás ért, nagyon sok különböző örökség, amely más kultúrákhoz köt. Engem mindez nem világfivá vagy kozmopolitává tett, olyanná, hogy mindenhová tartozni akarok, hanem pontosan ezek az örökségek és ezek a különböző kultúrák mutatták meg nekem, hogy micsoda érték a magyar identitás, a magyar kultúra, a magyar örökség és hagyomány. Tehát ez a sokféleség nem azt érte el bennem, hogy egyszerre szeretnék minden lenni, hanem megerősítette a magyar identitásomat. Amikor a globalisták meghirdetik, hogy egyformák legyünk, azzal azt kockáztatják, hogy az egész emberiség elveszíti mindazt a kincset, amelyet egy-egy kultúra, nemzet vagy hagyomány őriz. Ez szerintem nagyjából a pusztulással egyenértékű. Tehát engem mindezek a hatások megerősítettek a magyar hazafiúi elkötelezettségemben, amellet, hogy nagyon fontosnak tartom az örmény örökséget. A világ legősibb, a történelem során sokszor üldözött keresztény nemzetéhez való kötődés segített engem fölkészíteni arra a hivatásra, amelyet most töltök be. És például jónak tartom, hogy megismerhetem, milyen hozzájárulása volt a francia kultúrának az egyetemes kultúrához, de a magyar identitás az, amelyet nemcsak én erősítek magamban, hanem amelyet szeretnék a gyerekeimnek is átadni.

Ebből a szempontból kétféle ember van: olyan, aki elmegy külföldre, eltölt ott néhány évet, majd hazajön Magyarországra, és már töri a magyar nyelvet, vagy az a fajta, mint te, aki bármilyen külföldi helyre megy el, például az Egyesült Államokba, akár évekre, mindig honvággyal tekint vissza a hazájára.

– Igen, ez többször felmerült az életemben, hogy hazajöjsek, visszajöjsek, vagy más új életet kezdjek. De valójában csak az első komoly kérdésföltevésakor volt ez dilemma, és akkor a hazatérést választottam, utána már könnyebb volt.

Ez volt az Egyesült Államok, hogyha jól sejtem?

– Igen.

Még mielőtt rátérnénk az Egyesült Államokra, beszéljünk egy kicsit arról, hogy hogyan lettél geológus. Bevallom őszintén, viszonylag sok politikussal beszéltem már életemben, de geológus politikussal kevessebbel.

– Pedig Romániának az egyik miniszterelnöke geológus volt – látod!

De vele nem beszélgettem!

– Ez egy gyerekkori érdeklődés volt, a térképeket nagyon szerettem, kisiskolás koromban egy földgömbbel aludtam, konkrétan a plüssállat helyett. A természet nagyon vonzott, cserkész voltam és vagyok is, ez egy életre szól. Volt bennem egy elképzelés erről a szakmáról, hogy a geológus a hegyekben, sziklák között kalapácsot lóbálva jár-ke, és fedezi fel a Föld nagy történéseit. Ez naiv elképzelés volt, a geológia mint tudomány már máshol tart, és a munka inkább laboratóriumokban zajlik, de mindegy is, ezek a vonzalmak tereltek el ahhoz, hogy ezt kezdjem el tanulni.

Az irodában ülő munka ellen már akkor is valamilyen szinten próbáltál tenni, de ez a törekvés csak most érik be, arra gondolok, hogy olyan államtitkár vagy, aki többet van terepen, mint az irodában. Valószínűleg már fiatalabb korodban is ezt érezted...

– Engem nagyon érdekel a világ, és mint a legtöbbben, szeretek utazni, új helyekre elmenni, csak a különbség az, hogy nem turisztikai céllal. Az érdekel, hogy mi történik ott, hogyan élnek az emberek. Azt az áldást kaptam az életben, hogy hathatok ezekre a közösségekre (főleg ott, ahol baj van), egy politikustársam és barátom szerint szent megszállottsággal, de én nem nevezném megszállottságnak, csak egy alapvető motivációnak és érdeklődésnek. Engem nemcsak az érdekel, hogy hogyan élnek ott az emberek, hanem hogy hogyan lehet valami jót tenni, hogyan lehet jobbat tenni az életüket.

Térjünk át az egyesült államokbeli tanulmányokra: Virginiában tanultál. Ez nagy lehetőség volt akkoriban. Négy évet töltöttél el az Egyesült Államokban. Mit tanultál – de most nem arra gondolok, hogy milyen szakon voltál, hanem az amerikai emberektől, akár az életfelfogást, akár a nyitottságot tekintve? Ebben a négy évben mit tanultál tőlük?

– Nem tudom, hogy volt-e már ilyenben részesed, éltél-e már külföldön hosszabb ideig.

Ilyen sokáig nem, de huzamosabb ideig igen.

– Akkor megérezhetted, amit ilyen esetben kultúrásoknak hívnak. Az ember kiszolgáltatottnak érzi magát egy új kultúrában, nincs biztonságban. Ilyenkor két fázis szokott lenni, először egy bezárkózás, kapaszkodik a saját örökségébe, hagyományaiba, egy kicsit bizalmatlanul tekint az idegen kultúrára, és egy kis túlzással: „büszke magyar” akar lenni, majd átmegy egy olyan fázisba, amikor meg hirtelen megpróbál beilleszkedni, és már arra vágyik, hogy ő is egy legyen az ott élő emberek közül. Amikor odamentem, hordoztam magamban azokat a negatív sztereotípiákat, amelyeket az amerikaiakkal kapcsolatban mondanak. Például, hogy nagyon felületesen élnek, érzelmi szinten is. Mondanak rájuk csúnyább, negatív dolgokat is, nem akarom ezeket idézni, mivel méltatlanok. Az egyik sztereotípia, hogy mindig mosolyognak. Ez egy felületes mosoly, nem feltétlenül őszinte, s ez egy rossz dolog. Én is néztem, hogy mit vigyorog, hogyha nem is örül, hogy találkoztunk. Azután pedig megláttam ennek az előnyét is, mert van egy alapvető kedvesség és ennek egy pszichológiai összhatása, amely emeli az általános hangulatot. Mondják az amerikaiakról – és ez az utolsó betűig beigazolódt, tehát ez egy igaz közhely – ékes angolossággal: „can do attitude” (jelentése: „meg tudom csinálni”-attitűd – a szerk. megj.), azaz a cselekvőképességet előtérbe helyező magatartás és magabiztosság a problémák megoldására. Egy jó értelemben vett vagányság és pozitív szemlélet. Én ebben nem hittem, azt hittem, hogy egy másik angol kifejezést idézzek, hogy ez „bullshit” (szó szerinti jelentése: bikakaki, azaz hülyeség – a szerk. megj.), egy akármilyen, de nem, ez egy olyan hozzáállás, amit az ember át tud venni, főleg, ha

olyan közegben van, egész egyszerűen erre rá tudja állítani magát, és onnantól kezdve sokkal jobban tud haladni az életben, a saját pályáján és abban a közösségben is, amelynek a része. Ezt mindenképpen megtanultam, és magammal hoztam. Láttam viszont rossz és riasztó dolgokat is, amelyeknek már egy kicsit politikai kihatása is van. Ahogyan az identitást aláássák, ahogyan a fehér és keresztény embereknek az önbecsülését aláássák, ahogyan kialakítják a férfiakban például az alapvető bűntudatot, aláássák a férfiaságot, amely alanyi jogon illeti őket. Ez nagyon riasztó, és nagyon taszított az, hogy ez hogyan csapódik le az egyes emberek viselkedésében. Összességében viszont nagyon sok minden van, amit érdemes megtanulni az amerikai emberektől, és nem kell elintézni azzal, hogy ez egy felületes, egy mű dolog.

Beszéltünk már róla, hogy nagyon erős volt a honvágadás, ennek ellenére mégsem fordult meg a fejedben, hogy kinn maradj az Egyesült Államokban?

– Ott találkoztam életemnek a legnagyobb dilemmájával. Én ott doktoráltam, megvédtem a disszertációm, és volt egy houstoni olajvállalat, egy nagy mult cég, amelytől azt az ajánlatot kaptam, hogy ha még elvégzek egy kurzust, akkor munkába állhatok nála, Texasban, Houstonban dolgozhatok mint geológus. Ez a pályának az abszolút csúcsa – anyagi megbecsültség tekintetében is, szakmai szempontból is, mint egy színésznek Hollywoodba jutnia. Az eredeti tervem azt volt, hogy visszajövök Magyarországra, de egy ilyen ajánlat esetében elgondolkodik az ember – annyira, hogy három hónapig nem tudtam aludni. Elkezdtem kicentizni: hogy ott dolgozom, szakmai tapasztalatot szerzek, gyűjtök egy kis anyagi tartalékot – és majd itt utána családot alapítok. Igen ám, de pont a magyarországi professzorom, aki kiküldött Amerikába, ebbe az intézménybe, és aki már átélte ezt a dilemmát, elmondta, hogy ilyen nincs. Ha az ember ott elkezd az életét, felveszi a jelzőloghitelt a házára, megismerkedik egy amerikai lánnyal, elveszi, és akkor nem fog sohasem visszatérni. Úgyhogy nagyon nehéz döntés után kalandvágyból és hazaszeretetből hazajöttem Magyarországra, a gyurcsányi Magyarországra 2006-ban.

Akkor egyből egy olyan időszakba, amely politikai szempontból elég forró volt. Az volt az a politikai ébredés, amely azután a politikai úton elindított?

– A véletlenekben nem hiszek, csak a gondviselésben. A disszertációm után hazajöttem Amerikából (a repülőm 2006. szeptember első hetében szállt le), s alig telt el egy hét, ott voltam a Kossuth téren. Amerika közéleti szempontból akkor még egy normálisabb hely volt, és én valamennyire azért ott szocializálódtam, és nem tudtam elképzelni azt, hogy egy miniszterelnök, Gyurcsány Ferenc, akiről kikerül egy hangfelvétel, amelyen elmondta, hogy hazudtak reggel, délben és este, hogy költségvetési trükkök százaival nyerték meg a választásokat, és amit igazán megbocsáthatatlannak tartottam, hogy szitokszóval illetve Magyarországot, az az ember nem mond le azonnal – sőt, közénk lövet gumilövedékekkel, és viperás sokkot kapunk. Tehát ez egy fordulópont volt az életemben, és úgy gondoltam, hogy habár továbbra is nagyon érdekel a kövek világa, a természet világa csodálatos, kíváncsivá tesz mint kutatót, de nekem más a küldetésem, többet kell tennem, és a közösséget akarom szolgálni, a nemzet közösségét. Úgy hagytam el a geológuspályát, hogy azért bebizonyosodott: nem volt hiábavaló a diplomám megszerzése, és hogy még négy évet tanultam a doktori címért. Nem volt semmilyen szempontból sem haszontalan, mivel amikor politikával kezdtem el foglalkozni, akkor a szakmai háttérmet használva a környezet- és az energiapolitika terén dolgoztam.

2006-ban nagyon sok embernek volt az a politikai felismerése, hogy ez így nem mehet tovább, de nem lett belőlük politikus. Benned mi volt az a többlet, ami miatt úgy döntöttél, hogy a politika, a közösségépítés, a közösségért való felelősségvállalás az, ami érdekel, és ezért tenni is akarsz?

– Itt segített az, ami formálta a személyiségeimet Amerikában. Vagyis adott volt a felháborodás az akkori helyzettel kapcsolatban, és megvolt a hazafias szándék és a szolidaritás minden magyar ember iránt, de ez az érzelmi háttér és hevület nem ér semmit, hogyha nem tudunk vál-

tozást elérni. Ami Amerikában megerősítette a személyiségemet ezen a téren, hogy úgy gondolom, igenis lehetséges munkával és vagánysággal változást elérni. Ez a kettő, az érzelmi alap és az egészséges önbizalom találkozott. Ennek tudatában kerestem a jobboldalon belül azt a politikai közösséget, ahol hozzám hasonlóan gondolkodnak. Nemcsak elvi, értékrendi szinten, hiszen a jobboldalon szinte mindenki ugyanazt érezte, hanem az a lényeg, hogy hogyan tudunk változást elérni. Akkor a KDNP-nek az ifjúsági szervezetében, az X-ben találtam meg ezt a közösséget. Egy nagyon jó társaságba csöppentem, közülük ma már többen aktív és vezető politikusok, mint Rétvári Bence, Hollik István, és még sorolhatnám a többieket is, de nem teszem, mivel akkor kihagynék valakit. Ott kezdtünk el dolgozni a daliás ellenzéki időkben, kritizálva a kormányt, de már akkor egész konkrét szakpolitikai dolgokat és műhelymunkát végezve.

Ehhez a szakpolitikához vezető úton, avagy a politika szakmai megközelítéséhez a Gyere Haza Alapítvány is egy korszakos intézkedés volt, vagy egy olyan lehetőség, amely nagyon sokat jelentett Magyarországon. Akkoriban a balliberális sajtó kereszttüzébe kerültél: hogyan képzeli azt egy jobboldali politikus, hogy magyar embereket haza akar csábítani? Jól emlékszem erre az időszakra?

– Igen, a Gyere Haza Alapítvány mögött az a felismerés állt, amelyet az enyémhez hasonló dilemmahelyzetbe került magyar fiataloknál tapasztaltunk meg. Közülük nagyon sokan külföldön maradtak, de sokan visszajöttek. Visszatekintve azoknak a döntésére, akik hazajöttek, szinte kivétel nélkül mindannyian úgy érezték, úgy gondolták, bár nehéz útnak tűnt, de megérte hazajönni. Nemcsak azért, mert Magyarországhoz tartoznak, és bármennyire könnyebb lehet Nyugaton, külföldön az élet, mindig is a gyökértelenség érzése fogja az életüket megzavarni, hanem azért is, mert annak, akinek van külföldi tapasztalata, ötletei vagy akár csak egy jó hozzáállása a dolgokhoz, szemlélete – az Magyarországra hazahozza mindezt. És mi azt próbáltuk ösztönözni, segíteni, hogy sok ezer kicsi

Széchenyi hazajöjjen Nyugatról, és honosítson meg ötleteket, indítson el kezdeményezéseket, ami egyrészt a saját előrelépését segíti, másrészt pedig gazdagítja Magyarországot. Két dolgot értünk el a Gyere Haza Alapítvánnyal, egyrészt azt, amit senki sem mondott ki, hogy igen, lehetséges opció Nyugatról, tehetősebb országokból hazatérni. Sokan választották ezt, és be is jött ezzel kapcsolatban a számításuk. Másrészt pedig soha nem elég elvekről beszélni, soha nem elég érzelmekről beszélni, arról, hogy itt a Túró Rudihoz könnyebben lehet hozzájutni. Igen, ez egy szimbólum lett, nem tőlem származik az ötlet, hanem sok interjú alátámasztotta azt, hogy a külföldön élő magyar fiatalok érzelmi kötődnek a magyar ételekhez. Szóval nemcsak az elvekről meg az érzelmekről volt szó, hanem ezzel az alapítvánnyal akkor elindítottunk egy karrierpontot, különböző munkaerő-közvetítőkkal, és HR-tanácsadókkal segítettünk a hozzánk forduló hazatérni vágyó fiataloknak abban, hogy a landolás puha és sikeres legyen Magyarországon.

Ha a kereszténységről beszélünk, bizonyos folyamatokat látunk a világban, akár ha csak Európára gondolunk, látjuk azt, hogy amíg az iszlám térhódítás borzasztóan erős, a mecsetek tele vannak, a templomok viszont üresek. Hogyan látod, a világ kereszténysége 2022-ben milyen állapotban van?

– Ez egy összetett kérdés, de nagyon sokat gondolkodtam rajta, és sokat tapasztaltam ezzel kapcsolatban. A legfontosabb a tájékozottság, a valóság megismerése. Hivatásomból eredően vagy Keletre megyek krízisrégiókba, és ott tapasztalom meg, hogy mi a valósága a vallási üldöztetéseknek, vagy Nyugatra megyek, diplomáciai színterekre kerülök, és próbálok ott hatni és küzdeni a keresztény ügyért. Mindezek tapasztalása alapján minden túlzás nélkül mondom, hogy a kereszténység többfrontos támadásnak van kitéve. Tőlünk keletre és délre, Afrikában és Ázsiában, azokban a régiókban, ahol a kereszténység együtt él sokszor szélsőségre is hajlamos más kultúrával, például ahol ott van a dzsihadizmus, a politikai iszlamizmus is a békés, remek muzulmán emberek mellett, a kereszténység egy fizikai agressziót és teljes emberi jogfosztást szenved-

het el. Olyan fizikai agressziót, amely bizonyos régiókban eléri a népirtás szintjét. A kereszténység ebből a szempontból a világ legüldözöttebb vallása, és ez nem egy túlzó állítás, a legfrissebb, néhány hónappal ezelőtt megjelent kimutatások, kutatások azt bizonyítják, hogy a világon 360 millió embernek kell elszenvednie a diszkrimináció valamilyen fokát azért, mert keresztény. 360 millió fenyegetett és jogfosztott ember. Tehát az sem túlzó állítás, hogy ez korunk legnagyobb emberi válsága, erről kellene szólnia az ENSZ Emberjogi Tanácsának, ezzel kellene foglalkoznia az Európai Parlament LIBE Bizottságának (Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság – a szerk. megjegyzése), mert több száz millió embert érint – ahelyett, hogy a szakértőik Magyarországra jönnek, és az itteni jogsérelmeket próbálják megtalálni. Ehelyett olyanokkal vannak elfoglalva, hogy mekkora emberi jogsértés az, hogy a transzgender sportoló nem választhatja az új nemének megfelelő, a nem tudom én, milyen sportágat vagy versenyt. Ha Nyugatra tekintünk, akkor azt látjuk, hogy a keresztény kultúrát, az egész keresztény civilizációs talapzatot próbálják aláásni. A keresztény értékrendet, a bibliai tanításból fakadó értékrendet, a természeti jogot, azt, hogy az embert férfinek és nőnek teremtette a Jóisten, a házasság, a család fogalmát, sőt még az életnek a meghatározását is próbálják aláásni, nagyon tudatosan és nagyon koordináltan: a politika, az üzleti világ és a média bevonásával. Mindeközben de facto erőszakos keresztényüldözésről nem is beszélhetünk, arról viszont gondoskodnak, hogy az egyházakat és az egyházakkal együtt a vallásos gondolatot kiszorítsák nemcsak a fizikai közterületekről, hanem a közbeszédből is. Ez nem csupán egy kultúrharc, hanem itt már arról van szó, hogy aki mégis kimerészkedik a közbeszéd szintjére vagy a közterületre, hogy keresztény, vallásos gondolatot fogalmazzon meg, azt cenzúrázzák, sőt szankcionálják. Keleten felrobbantják a templomokat, Nyugaton bezárják a templomokat, ha nem is hatósági erővel, de egyszerűen kiszorítják őket. Magyarországon pedig, ami szimbolikus, építik a templomokat, másrészt a kormányzat és a Keresztény Demokrata Néppárt krédójában és politikai gyakorlatában is a keresztény társadalmi értékrendet és tanítást próbálja erősíteni.

Ezek alapján akkor kijelenthetjük, hogy van hol segíteni. Honnan jött az ötlet, illetve miről is szól valójában a Hungary Helps program?

– A Hungary Helps program, ha a tankönyvi definíciót nézzük: Magyarország nemzetközi humanitárius segítségnyújtási programja. A különlegessége, ami hungarikum, hogy Magyarország elsőként ismerte fel kormányzati szinten, hogy a kereszténység a világ legüldözöttebb vallása, és zászlajára tűzte, hogy erkölcsi, emberi kötelességünk a keresztény életet megóvni, segíteni a keresztény közösségeket. Az félreértés, hogy csak a keresztényekkel foglalkozunk. Ha csak így tennénk, az nem lenne keresztényi, másrészt akkor nem segítenénk például most Ukrajnában, ahol vallási üldöztetési része nincs a háborús konfliktusnak. A Hungary Helps programról most már öt év távlatából elmondhatom, hogy példaadó a világban, bár nehezen sikerült meggyőzni más kormányzatokat, de egyre többen követik ezt a mintát. Lefordítva köznyelvre: az a célunk, hogy ott, ahol közvetlen életveszélyben vannak a keresztények, humanitárius segítséggel megmentjük ezeket a keresztény életeteket. Nagyobb horizontra kitekintve pedig elmondhatjuk, hogy megerősítjük azokat az általában kisebbségben élő keresztény közösségeket, amelyeknek a szülőföldön való helyben maradása van veszélyben, mert nincsenek biztonságban, nincs oktatás vagy ellátás, vagy a településeiket lerombolták. Tehát ez egy konkrét humanitárius segítségnyújtási program. Van egy olyan küldetésünk a nagyvilágban, például a diplomácia fő színterein, hogy ezt a kérdést elismertessük, és küzdjünk azért, hogy ezzel foglalkozzon a világ, de a magját tekintve ez egy konkrét cselekvő program, a cselekvő karitás szeretetprogramja.

A kezdet egy nagy felismeréshez, talán némi túlzással történelmi pillanathoz vezethető vissza. 2016 augusztusában Orbán Viktor miniszterelnök úr és több más kormánypárti keresztény politikus egy Róma melletti konferencián vett részt, ahol a világ keresztény politikusai találkoztak. Ide olyan iraki és szíriai egyházi vezetőket hívtak meg, akiknek a hívei ellen az ISIS akkor népirtást hajtott végre. A magyar delegációt nemcsak az döbbsentette meg, hogy népirtás zajlik a kereszt-

tény testvéreink ellen, akkor is, meg most is, hanem az is, hogy mint a világ dolgaiban tájékozott vezetők ők sem látták tisztán, rejtve volt előttük ennek a szörnyűségnek a léptéke. Az Orbán-kormányt az ellenfeleink sokszor szokták kritizálni, de az, hogy teteszoza vagy lassan mozgó lenne, soha nem szokott elhangozni. Másfél hónappal a konferencia után, 2016 októberében megalakult a világon az első olyan kormányzati egység, amelynek dedikált célja volt az üldözött keresztények megsegítése. 2017 legelején pedig maga a humanitárius program, a Hungary Helps program kezdetét vette.

Volt szerencsém testközelből is meg tapasztalni, hogy a Hungary Helps milyen munkát végez. Egyébként bevallom őszintén, az emberben sajnos még ennyi idő után is sokszor felmerül: Magyarország miben tud segíteni a nagyvilágban? Viszont amikor én magam megtapasztalhattam azt, hogy például Kenyában iskolák felújításában, tanszerbeszerzésekben segítséget tud nyújtani Magyarország, ez a kicsi ország, amely ott sok száz, akár ezer gyermek életét a jövőre nézve befolyásolni tudja – akkor egészen döbbenetes volt számomra is a felismerés, hogy erre mekkora szükség van.

– A kutatások szerint 360 millió üldözött keresztény ember van a világon, mi öt év alatt a Hungary Helps programon keresztül félmillió emberhez értünk el. Szakkifejezés szerint ennyi a közvetlen kedvezményezettjeinknek a száma, ami egy nagyon szép teljesítmény egy ilyen kis országtól, amilyen a miénk. Egy szólás szerint, ha egy életet megmentettél, akkor egy világegyetemet mentettél meg. De a félmillió megmentett mellett még mindig van 359 és fél millió ember, akit közvetlenül nem értünk el, és azt gondolhatnánk – korábban mi is csüggedtünk emiatt –, hogy a segítségünk csak egy csepp a tengerben.

De közben nem?

– Közben nem, és ezt nem mi mondjuk, hanem azok, akiken segítettünk. Egészen megdöbbenő, hogy Közép- és Nyugat-Afrikától kezdve a Kaukázusig, a Közel-Keleten, Pakisztánban ugyanazt mondják a támogatójaink. Ők nagyon

hálásak az anyagi segítségért, az adományokért, mert szükség van rájuk, mert szörnyű körülmények között élnek, szörnyű dolgok történtenek velük, de a veszteségeik mellett a gyászukat az mélyítette el igazán, hogy segítséget vártak a világtól, ha mástól nem, a keresztény nyugati országoktól – de nem kaptak. Ez, a magukra hagyatottság érzése egy olyan mély verembe taszította őket, amelyből egészen egyszerűen nem látták a jövőt. Ilyenkor indultak el a világ minden tájkára ezek a közösségek. És akkor jönnek egy olyan országból, amelyről sok esetben nem is hallottak (mint például az a kenyai ember, akinél jártunk – de egy egyszerű embernek honnan is kellene tudnia, hogy van egy Magyarország), és felteszik nekik a kérdést, hogy miben segíthetnek. Egyáltalán az, hogy érdeklí az ő sorsuk a magyar embereket, kulcsfontosságú és mindent megváltoztató, néplélektani hatása van. Ez nem egy magazinokba való cuki, megható üzenet. Nigériában egy protestáns püspök beszámolt arról, hogy országszerte minden egyes gyülekezetükben el fogják mondani az embereknek, hogy Európából jöttek fehér emberek segíteni. Szíriából két hete járt nálam a damaszkuszi örmény apostoli érsek, és azt mondta, hogy azokban az örmény közösségekben, ahol csak egy-egy iskolát támogattunk, az elvándorlási kedv sokkal kisebb lett, mint ott, ahová még nem jutottunk el. Szóval, ennyit jelent maga a gesztus. De mindenfajta lélektani, érzelmi dolgokon túl a Hungary Helps-módszertan abban nagyon újszerű, innovatív, hogy közvetlenül adunk adományt, nem valami nagy ENSZ-programon keresztül, és nem törődünk a pízsiséggel. Ezt nem csinálták más, tehetősebb nyugati országok, most viszont a magyar példán felbuzdulva követik a módszertant. A Trump-kormányzat idején engem az az egészen megdöbbenő megtiszteltetés ért, hogy meghívtak a Fehér Házba, és az akkori alelnök emberei kérdezték tőlem, hogy miként működik a mi támogatási modellünk. Két napra rá bejelentették, hogy az Egyesült Államok indít egy hasonló programot magyar mintára, és kérték, hogy maradjunk együttműködésben. Tehát végül is magán túlmutató hatása lett a programunknak.

Nem sok időnk maradt hátra, viszont azért kíváncsi vagyok arra, ismerve a munkásságodat: sokat utazol, sokat dolgozol, de közben édesapa is vagy, hogy a családot és ezt a sok utazást, munkát hogyan lehet összeegyeztetni.

– Ez megterheli a családot, és nagyon büszke vagyok rájuk, mert ahogyan elkezdtem dolgozni, szembesültünk azzal, hogy áldozatot kell vállalni, ezt a családom megértette és felvállalta. A feleségem egyszer eljött egy előadásomra, és amikor hallotta és látta azokat az üzeneteket, amelyeket a támogatottjaink küldenek a magyaroknak, akkor megértette: az ő vállalása, hogy tartsa az otthont, a hátszágot. A gyerekekkel nehezebb, kisebbek, két-, nyolc- és tízéves gyerekekem van, és előfordult az a nagyon szomorú jelenet, hogy elővettem a bőrdöngőt, hogy megint pakolni fogok, és elsírta magát a kisfiam, hogy

már megint elmegyek. Egy következő ilyen jelenetnél, amikor elkészöntem, és indultam, utánam kiabált (mint egy filmben, olyan volt), azt mondta, hogy várjak. Eltűnt a szobájába, és játékokkal tért vissza, hogy adjam oda őket a szegény afrikai gyerekeknek. Én olyan gyerekeknek adtam oda, akik még életükben nem kaptak ajándékot, nem volt igazi játékuk. Videóra vettük, ahogy percekig nézik, nem értették a helyzetet, nem tudták, hogy mit kell ezekkel csinálni, majd bátortalanul elkezdtek játszani. Ezt utána megmutattam ott hon a gyerekeknek, és azt hiszem, hogy akkor ők egész életükre szólóan kaptak egy leckét – és már könnyebben engednek el ezekre az utakra.

* A Pesti TV 2022. április 9-én elhangzott *Mi vagyunk a magyarok* című portréműsorának szerkesztett változata.



Az őrző